

АСОЦІАЦІЯ МІСТ УКРАЇНИ

ВСЕУКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ
ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

вул. Січових Стрільців, 73, 11 поверх, м. Київ, Україна, 04053

+38 044 486 28 78 +38 067 103 58 88

info@auc.org.ua amu.inform@gmail.com t.me/auc_ua auc.org.ua

№ 5-464/25
від 23 червня 2025 року

Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій

Асоціація міст України розглянула проекти Законів України «Про внесення змін до Закону України «Про повну загальну середню освіту»» щодо вдосконалення механізмів формування мережі ліцеїв:

- реєстраційний № 13120 від 18.03.2025 (далі – законопроект № 13120), надісланий для надання висновку листом Комітету від 20.03.2025 № 04-24/3-2025/63936;

- реєстраційний № 13120-1 від 26.03.2025 (далі – законопроект № 13120-1), надісланий для надання висновку листом Комітету від 31.03.2025 № 04-24/3-2025/74501,

та висловлює такі зауваження і пропозиції до їх змісту.

1. Щодо зміни наповнюваності класів

У законопроекті № 13120-1 у частині другій статті 12 Закону України «Про повну загальну середню освіту» (далі – Закон) збільшується верхня межа кількості учнів у класі (наповнюваність класу), які здобувають базову чи профільну середню освіту, з 30 до 32 учнів.

Ця зміна є необґрунтованою. Її запровадження може стати підставою для скорочення фінансування закладів освіти через перегляд формули розподілу освітньої субвенції між місцевими бюджетами, яку МОН і без того коригує у «ручному режимі» (у 2024 році – тричі!), системно зменшуючи її обсяги для громад.

Окрім того, збільшення кількості учнів у класі призведе до погіршення якості освіти, адже це:

- знизить індивідуальну увагу до учня;
- зменшить ефективність навчання;
- зменшить можливості для активної участі учня в освітньому процесі;
- підвищить психологічне навантаження на вчителя;
- збільшить час на підтримку дисципліни, який міг би бути використаний на навчання;
- збільшить педагогічне навантаження на вчителя.

Пропозиція Асоціації міст України: залишити частину другу статті 12 Закону в чинній редакції.

2. Щодо структури ліцею

У законопроекті № 13120 в абзаці четвертому частини першої статті 32 Закону обмежується можливість функціонування у структурі ліцею початкової школи.

Пропонована новела є дискусійною, а її реалізація потребуватиме значних фінансових ресурсів для втілення у громадах, де відсутня розгалужена мережа закладів освіти у автобусній доступності.

Пропозиція Асоціації міст України: залишити чинну редакцію абзацу четвертого частини першої статті 32 Закону.

3. Щодо вимог формування мережі профільних ліцеїв

У законопроектах № 13120 та № 13120-1 абзац шостий частини першої статті 32 Закону викладений в новій редакції: «Функціонування не менше дванадцяти груп учнів одного року навчання під час вивчення ними окремих навчальних предметів (інтегрованих курсів) за трьома профілями навчання на рівні профільної середньої освіти (протягом 10–12 років навчання учнів)».

Дана редакція штучно обмежує можливості місцевого самоврядування бути засновниками профільних ліцеїв. Формування регіональних планів мережі ліцеїв в областях відбувалося за критеріями, що діють із 2021 року. Цей процес передбачав складний пошук компромісів із мешканцями громад. Зміна умов формування мережі профільних ліцеїв без достатнього обґрунтування зводить нанівець вже проведену роботу, викличе суспільний резонанс і дискредитує органи влади, зокрема органи місцевого самоврядування, які взяли на себе зобов'язання перед мешканцями громад забезпечити доступність профільної освіти.

Крім того, демографічна криза та зменшення дитячого населення вимагатиме від органів місцевого самоврядування ухвалення рішень щодо оптимізації освітньої мережі. Це питання ставатиме ще актуальнішим у найближчі п'ять років. Наявність можливості здобувати повну загальну середню освіту за місцем проживання – у профільному чи професійному ліцеї – стане важливим мотиваційним фактором для повернення українців із-за кордону.

Пропозиція Асоціації міст України:

- залишити в обох законопроектах чинну норму абзацу шостого частини першої статті 32 Закону на п'ятирічний перехідний період;
- викласти нову норму, запропоновану авторами законопроектів № 13120 та № 13120-1, в абзаці сьомому частини першої цієї ж статті – як альтернативу, яку громади можуть запроваджувати добровільно, з урахуванням своїх можливостей та стратегії розвитку громади.

4. Щодо фінансування закладів освіти

У законопроектах № 13120 і № 13120-1 пропонується доповнити частину першу статті 58 новим абзацом: «Фінансування здобуття повної загальної середньої освіти в комунальних закладах освіти, що не відповідають вимогам, визначеним цим Законом, за рахунок коштів державного бюджету не здійснюється».

Ця норма порушує право громадян на освіту, гарантоване статтею 53 Конституції України, та є по суті дискримінаційною.

Пропозиція Асоціації міст України: виключити цю норму із обох законопроектів.

5. Щодо оновлення планів формування мережі ліцеїв

У законопроектах № 13120 і № 13120-1 пропонується викласти положення пункту 5² розділу Х «Прикінцеві та перехідні положення» в новій редакції з зобов'язанням місцевих рад затвердити до 1 вересня 2025 року плани формування мережі комунальних ліцеїв із урахуванням:

- максимальної кількості – 30 учнів (у законопроекті № 13120-1 – 32 учні);
- наявності не менше 12 груп учнів за трьома профілями навчання;
- обов'язковості подання таких планів до центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки до 1 вересня 2025 року.

У разі порушення строків або вимог – повноваження затвердження планів передається Кабінету Міністрів України.

Це положення неможливе до виконання у нинішній військовій та демографічній ситуації. Крім того, цією нормою:

- порушується принцип послідовності: з 2021 року вже відбувалося планування мережі профільних ліцеїв згідно з чинними критеріями;
- процес затвердження плану мережі профільних ліцеїв має бути узгоджений із регіональною стратегією розвитку, згідно із Законом України «Про засади державної регіональної політики», що потребує часу для процедурного оформлення.

Пропозиція Асоціації міст України: відтермінувати в обох законопроектах строк затвердження та подання планів до 1 вересня 2027 року, з урахуванням пропозицій, викладених у пункті третьому.

Виходячи з вищезазначеного, проекти Законів України про внесення змін до Закону «Про повну загальну середню освіту», реєстраційні № 13120 та № 13120-1, потребують суттєвого доопрацювання з урахуванням інтересів та можливостей сільських, селищних і міських територіальних громад.

Виконавчий директор

Олександр СЛОБОЖАН